

ANTARKTIESE BULLETIN

Sponsored by—Onder beskerming van
BP Southern Africa (Pty.) Ltd.

JANUARY
to
MARCH

Vol. 2
1970 — No. 1

JANUARIE
tot
MAART

Published by the South African Antarctic Association
13 Stellenbosch, Mossie Street, Horizon, Roodepoort

Patrons/Beskermhere: Prof. S. P. Jackson, M.A., D.I.C., Ph.D.
Dr. S. Meiring Naude, M.Sc., Ph.D., D.Sch.c., L.L.D.h.c.
Mnr. D. J. Joubert, B.A., LL.B.

Uitgegee deur die Suid-Afrikaanse Antarktiese Vereniging
13 Stellenbosch, Mossiestraat, Horison, Roodepoort

Acting Editor/Waarnemende Redakteur: D. C. Baker

EDITORIAL—REDAKSIONEEL

It is with deep regret that we advise our readers of the death of an expedition member in Antarctica—the first such incident in the ten year history of our active involvement on the continent. The Department of Transport has supplied the *Bulletin* with the following report:

“Mr. Gordon Ian Mackie—Motor Mechanic with the SANAE 10 Expedition, died on the 3rd December, 1969, from multiple head and neck injuries when he fell down a windscoop at Slettfjellnutane. He was on his way to repair a tractor when the accident occurred. According to reports submitted, Mr. Sutcliffe accompanied the deceased on this particular trip and while Sutcliffe was busy with Geomagnetic observations Mackie decided to explore the surroundings. He climbed to a height of approximately 300 feet on the face of the mountain peak, when he

lost his footing and fell down a windscoop, which caused his death.

“His parents were flown out from Scotland by South African Airways and on the day of the funeral, his mother died of a stroke in the Frere Hospital, East London. Thus, the family suffered a double tragedy. Mother and son were cremated and the caskets bearing their ashes were buried in the Garden of Remembrance at East London Crematorium. It is at a time like this that one feels at a total loss to express one's feelings of sympathy to the family and friends.”

The *Bulletin* and its readers join the Department of Transport in expressing their sympathy and condolences to the friends and relatives of the late Mr. Mackie and fervently hope that this tragedy will not be repeated in future expeditions.

Suid-Afrikaanse Nasionale Antarktiese Somerekspedisie 10 Januarie - 5 Maart 1970

D. E. BOSMAN (Landmeter SANAE 9)

Op 10 Januarie 1970 vertrek die Suid-Afrikaanse poolskip, die *R.S.A.* met die elfde Suid-Afrikaanse Antarktiese Navorsingspan, twee Suid-Afrikaanse somerekspedisie lede, die Belgiese somerekspedisie span asook 'n werkgroep van die P.W.D. na SANAE, die Suid-Afrikaanse navorsingsstasie op Antarktika.

Ryk was die beloning weereens om na die „roaring forties” en die „furious fifties” van die stormagtige suidersee, die wonderskone poolgebied binne te gaan. Ongelooflike speel-gladde water het ons binne die Antarktiese sirkel ontvang nog voordat die pakys bereik is.

Die pakysgordel was die keer maar sowat 50 km. breed en binne 10 uur het die *R.S.A.* sy weg daardeur gevind—die veertiende dag van die seereis kan ons in Otterbukta invaar!

Henry Fulton en nege van sy manne maak nie lank daarna hul verskyning as 'n swart kolletjie op die wit koue horison. Soos seker met elke span wat 'n jaar op die wit kontinent deurgebring het, was die manne van SANAE 10 se eerste belangstelling ook hul pos van die Republiek.

Kaptein McNish besluit toe om die twee Belgiese vliegtuie op die baaiys van die baai net Oos van Otterbukta af te laai vanwaar hulle toe ook kon opstyg.

Die uitgebrande wrak van die Belgiese Otter vliegtuig.
(Foto—D. E. Bosman.)

Later besluit die Kaptein met oorleg van Willem van Zyl, die leier van SANAE II om Otterbukta te gebruik om die skip verder af te laai. Op die stadium het die bukta nog 'n bietjie baaiys in gehad. Die skuinste van die baaiys tot op die ysbank was egter baie steil. Ten spyte van laasgenoemde slaag die Muskeg trekker en die D4 Caterpillar daarin om daarteen uit te kom.

Hierna is die Muskeg gebruik om die gelaaide slees van die skip tot by die skuinste te sleep terwyl die D4 gebruik is om die slees met 'n lang kabel teen die skuinste tot bo-op die ysbank te sleep.

Die Belge het dit goed gedink om hul vliegbasis naby Otterbukta te maak.

Die Suid-Afrikaanse span sou 'n hoeveelheid vliegure van die Otter vragvliegtuig kon gebruik. Hierdie vliegure sou gebruik word om die Borga-basis, 'n geologiese personeel basis sowat 300 km. Suid van SANAE, te voorsien. Ook van die nuwe span se geoloë sou ingevlieg word sodat daar vir 'n tydperk saam met die vorige span se geoloë gewerk kon word.

Die Belgiese Somerekspedisie span was van plan om 'n ysdikteopname van die drywende ysbank in die omgewing van SANAE-basis te doen waarvoor hulle soos ook die vorige jaar radar eggo-peiling uit die lug sou gebruik.

Terwyl die Suid-Afrikaanse geoloë nog voorberei het vir die vlug na die berge het die Belge die Otter vliegtuig solank vir 'n toetsvlug geneem om hul radar apparaat te toets—dit was op die 29e Januarie. Nadat gevind is dat alles perfek werk is ingekom om te land. Dit is toe dat die onvoorsiene gebeur—met die landing word een van die landingski's afgeruk, dit steek deur die brandstoftenk en die vliegtuig slaan aan die brand. Toe die ski's afbreek sak die vliegtuig se neus so laag dat die skroef teen die sneeuoppervlakte slaan en die hele skroef afruk. Gelukkig het die vliegtuig nie omgeslaan nie en die ses insittendes kon ongedeerd uitkom. Die feitlik

onblusbare vuur wat uitbreek het, het so te sê die hele vliegtuig met alle radarapparaat verteer. Daar kon met dankbaarheid gespreek word dat geen mense lewens geneem is nie.

Hiermee is die hele Somer-ekspedisie omvergewerp en kon geen van die beplande werk gedoen word nie.

Die ongeluk het ook tot gevolg gehad dat twee Muskeg trekkers onmiddelik daarna moes vertrek om die Borga-basis personeel inderhaas te gaan haal sodat verseker kon word dat hulle betyds sou wees vir die R.S.A. wanneer dié vertrek.

'n Noodbasis is deur vyf P.W.D.—personeel in sowat twintig dae volledig opgerig. Die noodbasis bestaan uit een hout hut met twee ingange aan teenoorgestelde ente vanwaar twee kort sneeugange na twee skagte loop. Die hut bestaan uit 'n masjienkamer, radiokamer, 'n kombuis met 'n groot dieselstoof, 'n eetvertrek, slaapplek vir 16 man, 'n sneeusmelter en toilet. Die gebou is Noord-Suid georiënteer en sowat 1.5 km. Suid-Oos van die ou SANAE-basis geleë.

Die posisie van die nuwe SANAE-basis wat beoog om begin 1971 gebou te word, is ook afgemerk. Dit is sowat twee km. Suid-Oos van ou SANAE-basis, en is sowat 25° Wes van Noord georiënteer.

Waar die ou basis se sneeugang aan die Ooste kant van die gebou verbyloop sal die gang van die nuwe basis aan die Weste kant van die gebou wees om so beweging van voertuie net aan die Weste kant van die basis te beperk.

Hier kon interessante resultate i.v.m. absolute beweging van die drywende ysbank by SANAE-basis, verkry van metings wat gedurende 1968 en 1970 gedoen is, genoem word. Omdat daar geen vastepunt in die nabye omgewing van SANAE-basis is nie, was dit nog altyd moeilik om akkurate absolute beweging op die drywende ysbank m.b.v. astronomiese posisie-bepaling, vas te stel.

Deur 'n baken bo-op die ysbult, Blaskimen, te gebruik as redelik staties (die beweging van die ys op 'n bult is radiaal uitwaarts vanaf die top) kon, m.b.v. afstand-meting met tellurometer en rigtingbepaling m.b.v. son-waarnemings, die absolute beweging van punte op die drywende ysbank met redelike akkuraatheid (± 10 meter) bepaal word. Uit die resultate blyk dat SANAE basis met 'n snelheid van 80 meter per jaar, in die tydperk tussen meting, beweeg het. Hiervolgens kan dan gesê word dat die basis in 10 jaar sowat 1 km. in 'n rigting ietwat Wes van Noord beweeg het. As hierdie snelheid dieselfde oor die volgende 10 jaar bly, sal die nuwe SANAE-basis nog nie die absolute posisie van die huidige basis bereik het nie.

Die toestand van die ou basis is nog redelik. Die vloer daarvan is nou sowat 40 voet onder die sneeu oppervlakte. Alle goedere moet nog met handtou en katrol in en uit die basis. Die paleis word nog gebruik behalwe dat die kapasiteit daarvan heelwat gekrimp het. 'n Mens dans nog oor die gladde ys deur die danssaal. Tele-drukkers word nou feitlik uitsluitlik gebruik in kommunikasie met die Republiek.

Daar is nog sowat 20 Huskies by die basis en word nie meer deur veldpersoneel gebruik nie—alleen met verkenningstogte na die buktas.

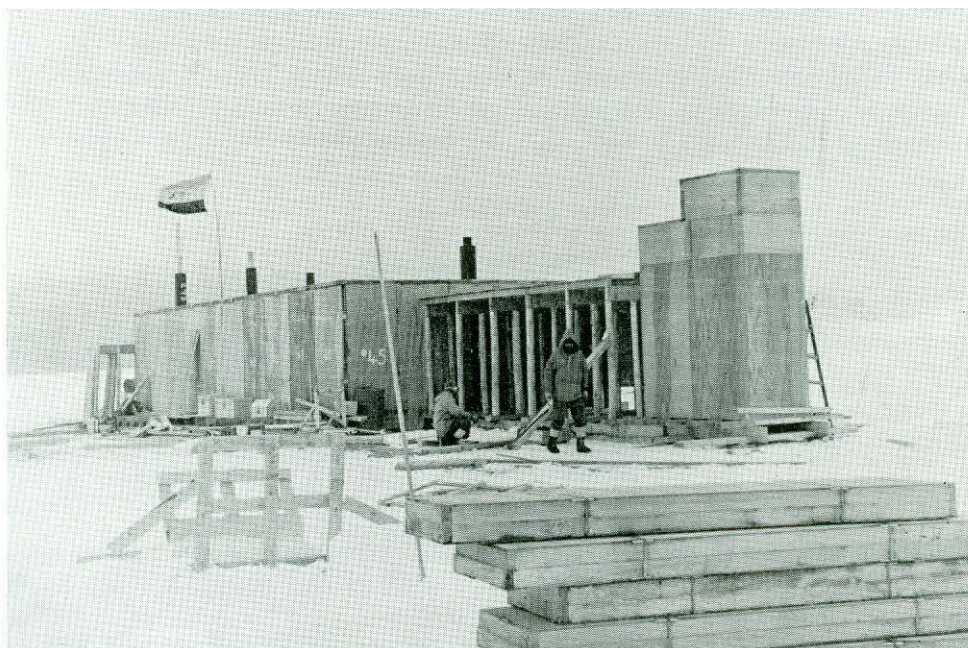
Terwyl die geboue nog in bruikbare toestand is word daar egter probleme ondervind. Die vloer van die weerkundige kantoor in die tegniese gebou word af en toe oorstrom. Die gat in die sneeu waarin die skottelgoedwater van die kombuis af uitloop word wil nie meer water opneem nie—dit moet nou af en toe leeggepomp word.

Die SANAE 10 span het die bad nou in die ou Land-meterskantoor geïnstalleer sodat 'n mens jou nou self kan hoor bad!

Substasie is nou sowat 15 vt. onder die oppervlakte en die gebou is nog wonderbaarlik behou en baie min vervorm deur die gewig sneeu daarop.

Daar het gedurende 1969 sowat 500 meter ysbank van die rand van Tottonbukta afgebreek sodat substasie nou sowat 1.5 km. van die see is.

Die 'R.S.A.' het weer op die 21 Februarie huiswaart vertrek en op die 5 Maart kon ons weer Tafelberg sien.

Construction of an emergency hut at SANAE by the Department of Public Works. (Photo—E. Bosman.)